

TÄHEKE

Nr.4

1998

"Tähekese"
nukuteater

Kuidas Mati
ukse taha jäi

Orav viskab
käbiga

Kohtumine
salapärase
loomaga

Öökull Uhuu
üllatab

Nuputamist
nutikale

Kotkas lendab,
mehed ronivad

ISSN 0134-2266

9 770134 226003

MILVI PANGA
Omapead

JÄNKUEMA TAVA TEAB
EGA VAEVA OMA PEAD,
VILLAPALLIKESED HEAD
UKERDAVAD OMAPEAD.

KÄNGURUL KUID NOORES EAS
SEANDE SEADUS SEISAB PEAS
– KUI ON OHT, SIIS AMMUGI
ISE EI TEE SAMMUGI.
EMAL LASUB KOGU RASKUS,
TEMAL POEG ON LIHTSALT TASKUS.
ALLES SIIS SAAB KANDJA RAHU,
KUI PÖNN TASKUSSE EI MAHU.

AGA SINUL, INIMLAPSEL,
EMA SÜLI, HÄLL JA VANKER...
HILJEM TULEB LASTEAED,
KUST SA ÜLE AIA KAED.

OMAVAHEL ÖELDA TEAN:
OMA VEAD JA OMA HEAD,
OMA RAJAD, OMA READ
TUNNED ÄRA OMAPEAD.

MILVI PANGA
Takjas

KES PEAKS TAKJAST TAKISTAMA,
KAS PEAKS ÜLDSE TUTISTAMA
ÜHTE TAIME SELLE EEST,
ET TA SEISAB ENDA EEST,
ET TA KARGAB KARU TURJA
NING EI KARDA MUUDKI KURJA.
ÜTLEB: ÄRGE ÜLBEKS MINGE!
MINA TOIDAN TALVEL LINDE.

SANDER ALFRED LIIVAK

Taevarändur

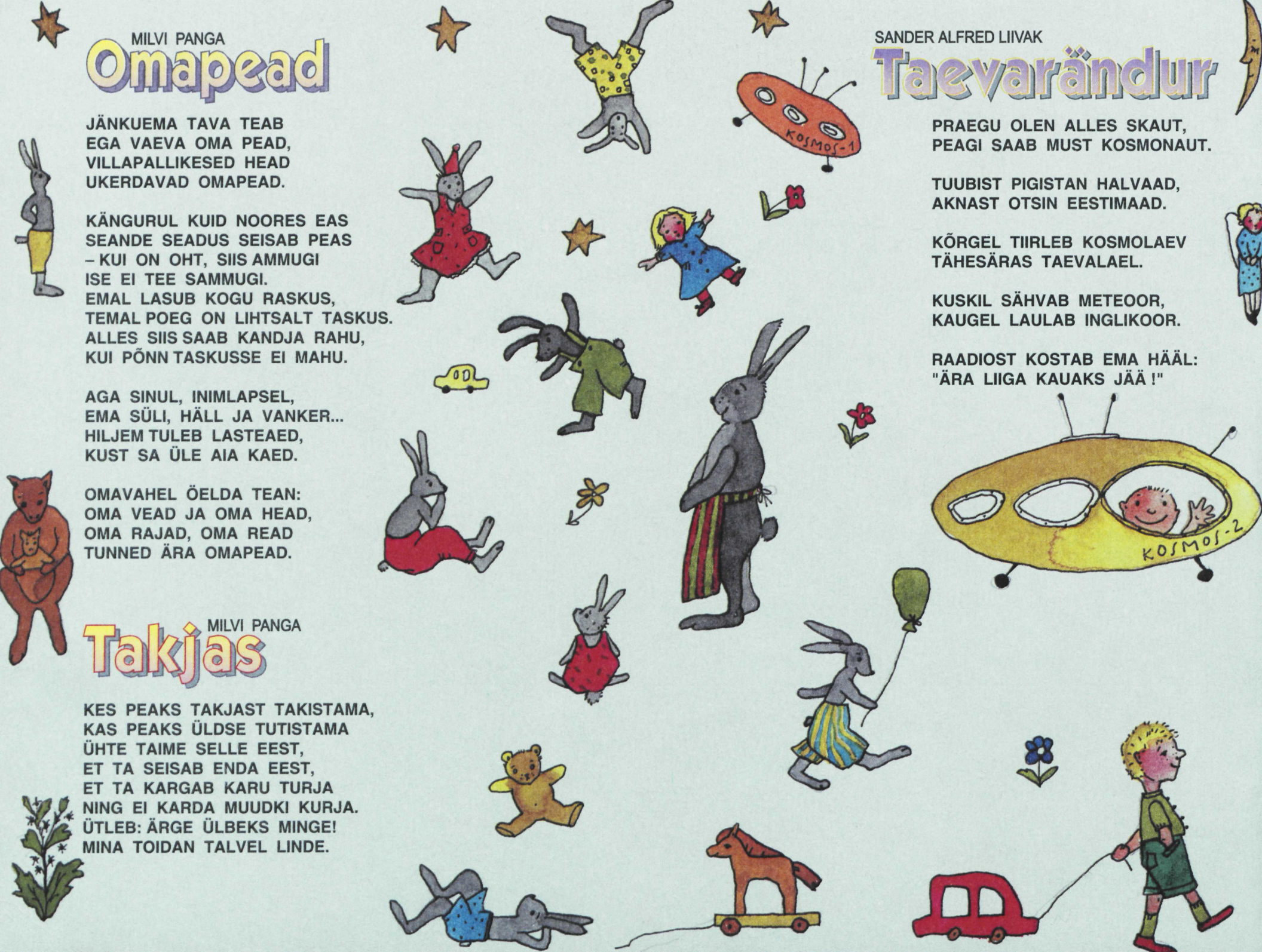
PRAEGU OLEN ALLES SKAUT,
PEAGI SAAB MUST KOSMONAUT.

TUUBIST PIGISTAN HALVAAD,
AKNAST OTSIN EESTIMAAD.

KÖRGEL TIIRLEB KOSMOLAEV
TÄHESÄRAS TAEVALAEL.

KUSKIL SÄHVAB METEOR,
KAUGEL LAULAB INGLIKOOR.

RAADIOST KOSTAB EMA HÄÄL:
"ÄRA LIIGA KAUAKS JÄÄ!"

ELLEN NIIT

Mänguvee kolm olekut

JÄÄSINISEID LIUKOHTI MÖÖDA
PÄASEB KÄRKU MU LAPSEIKKA,
MIS AMMU LÄINUD ON MÖÖDA,
KUID NALJAKALT ALLES ON IKKA.

VALGET UNELUND ALLA LASTES
LIBELADUSALT OLEN MA SEAL.
JA MÖNI MU LAPSELASTEST,
IMET KÜLL, ON MUL KELGU PEAL.

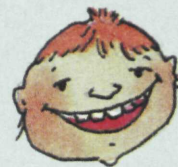
HALLE SULAVEENIRESID PIDI
LADUS LEIDA ON TUTTAVAT KRAAVI,
MIS KUSKIL SIIN OLEMA PIDI,
KUI VAID JALG TALUKS RUTTAVAT TRAAVI.

LAPSEPÕLV, OH SA KULLANE UDU,
HINGEÕHK, MILLEST PÕUEL ON SOE!
EGA VANAEA SUITSUD JA SUDU
VÕI MUU MÜRK MULLE PALJU EI LOE.

LEHTE HAINSAJU

Lambad ja hambad

KUI METSASERVAL KÖNNIB MÕNI KIVI,
SIIS ON SEE LAMBAKARI.
KUI PÖNNIL SÄRAB NAERUHAMBARIVI,
SIIS ON TAL HAMBahari.
HAMBAD TAL KUI VÄRSKELT PESTUD
LAMBAD.

HELJO MÄND

Utekarjus

TÄHETUND ON IGAL PÕÖSAL,
TÄHETUND ON IGAL PUUL.
MIKS ON OKSAD HIRGA-HARGA
PAJUPÕÖSAL-PAJUPUUL?

HIRGA-HARGA ÜLE PAJU
KARGAS SADA KORDA TUUL,
SADA KORDA, TUHAT KORDA
VAIKIS TUMEVITSAPUU.

PAJUPÕÖSAS-UTEKARJUS,
ISE KÜLMUNUD KUI JÄÄ,
HOIAB PÕUEPEIDU VARJUS
URVAUTEKESTE MÄÄ-Ä-D.

OOTAB OMA TÄHETUNDI
PAJUPÕÖSAS-VILLAPUU,
TÄHETUNNIL MILJON MÄÄ-Ä-D ON
HELEVITSALISE SUUL.

HENNO KÄO Muudkui mööda

"Muudkui mööda ja mööda!" torises maamõõtja, tõmbas pisut hinge ja mõõtis edasi. "Kuus tuhat nelisada seitsekümmend kolm, kuus tuhat nelisada seitsekümmend neli..."

Oled kindlasti näinud maamõõtjat, sihukest pisikest rohelist ussikest, kes aina möödab. Kõik rohkurred ja oksaraod, kõik lohud ja kühmud ja palju muudki on tal vähemalt sada korda üle möödetud. Kui mitte rohkem. Ja ikka sellepärast, et maamõõtja ei kirjuta möödetud mõõte kunagi üles. Karta on, et ta ei oskagi kirjutada. Aga pea on tal kehv ja nii lähevad möödud ühtepuhku segi ja meelest ning tuleb aga jälle otsast alata.

Arvata võib, et maamõõtja suurim soov on ükskord maakera übermõõt teada saada. Pole küll sugugi võimatu, et ta on selle ehk juba mitugi korda ära mõõtnud, aga kohe ka unustanud.

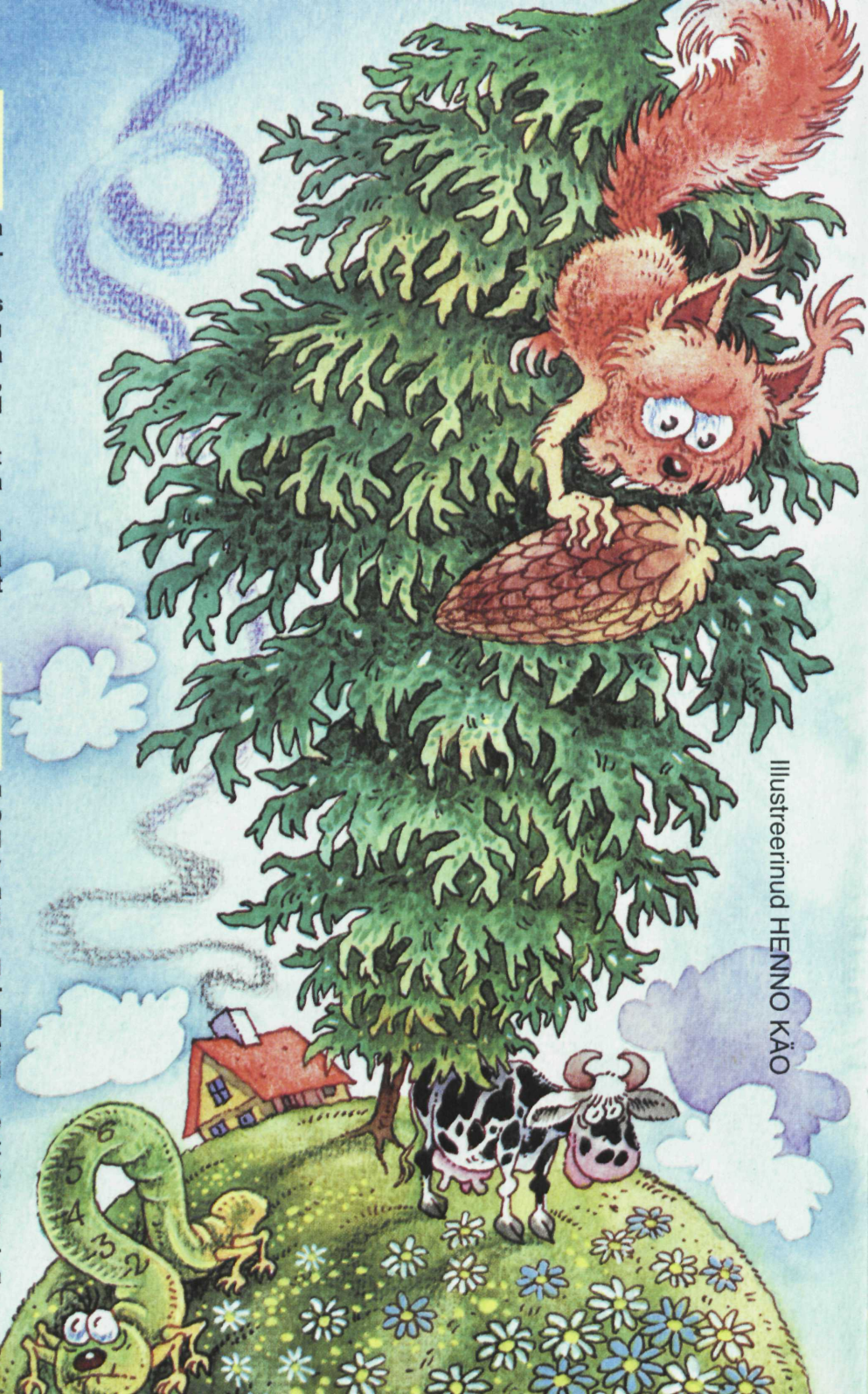
"Kuus tuhat nelisada seitsekümmend viis, kuus tuhat nelisada seitsekümmend kuus..." pomises roheline maamõõtja lootusrikkalt. Ta nimelt lootis lõpuks ometi ära mööta, mitu sammu on madalast võilillest kõrge kuuseni.

HENNO KÄO Muudkui mööda

Kõrge kuuse oksal istus orav. "Muudkui mööda ja mööda!" pahandas ta iseendaga. "Et kasvõi korra pihta saaks, seda ei ole! Igavene kobakäpp sihuke!" Ta oli tühjaksnäritud käbiga just sihtinud all igavlevat kassi, kuid muidugi mööda visanud. See ajas ikka närvi mustaks küll! Õnnetu orav püüdis end lohutada sellega, et kass on hobusest hulga pisem märklaud ja et sellele on palju raskem pihta saada. Aga alles eile oli ta ju hobusestki mööda visanud. Oi jah, asi oli kole lootusetu.

Kuusk seisis kena õue servas ja seetõttu sattus puu alla tihti igasuguseid koduloomi. Mõnikord siblisid seal kanad ja kõkutas kukk. Vahel lesis koer puude vilus, teinekord oli jälle lammastel sinna asja. Muidugi oli orav neid kõiki käbidega loopinud. Ja muidugi ei olnud ta kordagi kedagi tabanud. See hakkas juba muret tegema. Äkki oli tal mingi viga küljes? Äkki peaks arsti juurde minema?

Oravale meenus, et ükskord oli ta siiski ka pihta saanud. Kahjuks oli see olnud vaid kummulipööratud ämber, mis ei teinud täpsest tabamusest väljagi. Ämber ei ehmunud ega pistnud jooksu. Kostis vaid tuhm kolksatus ja oligi kõik. Elusatele asjadele oleks loomulikult palju põnevam pihta saada. Ohoo! seal astus kirju lehm taarudes otse kuuse poole. Nüüd tuli kiiresti leida sobiv käbi. See võis jääda ka närimata, sest niisugust võimalust ei tohtinud ometi maha magada. Musta-valgekirjust lehmast paremat märklauda pole ju maailmas olemaski!

TÄHEKESE NUKUTEATER

HELJU RAMMO

SUUR UUDIS

Tegelased: Karu, 1. Harakas, 2. Harakas, 3. Harakas.

Metsapõues tukub Karu. Tema juurde tulevad harakad.

1. Harakas: Oh, ilmaaegu keksisime siia. Karuott põonab.

2. Harakas: Lausa nohiseb!

3. Harakas: Päise päeva ajal!

1. Harakas: Ah kui igav, igav!

2. Harakas: Hirmus igav!

3. Harakas: Mine või varesemoodi halliks sest igavusest.

Harakad üheskoos:

Kogu laas on vait ja tume,

vait ja tume, soe ja sume.

Suured otid, võimsad otid
magavad kui unekotid.

Vaarikad veel pole valmis,
mett saab ainult laulusalmis.

Suured otid, tähtsad otid
põonavad kui unekotid.

Karu (*virgub ja aevastab valjusti*): Atsihh! (*Avab silmad.*) Uudis,
harakakesed! Uudis!

Harakad (*elavnevad, kõik läbisegi*): Kät-kät-kät, mis sa ütlesid? Mis sa
kostasid? Viimaks ometi midagi põnevat, kät-kät-kät!

Karu: On jah see vast uudis! Suur uudis!

Harakad (*läbisegi*): Kät-kät-kät, või et kohe suur? Oi, missugune rõõm!

Lausa õnn ise! Kät-kät-kät!

Karu: Teie, harakakesed, lennake nüüd kohe laiali, teatage sellest kõi-
gile!

1. Harakas: Silmapilk lendame!

2. Harakas: Ja teatame!

3. Harakas: Kõigile-kõigile!

(*Laiailendu peaaegu juba alustanud harakad pöörduvad tagasi.*)

1. Harakas: Aga...

Karu: Mis aga siin veel!

2. Harakas: Mida me...me peame teatama?

3. Harakas: Ei saa nagu aru...

Karu: Eks ikka minu suurt uudist, mida ise kuulsite-näгите.

1. Harakas: Ei ole ju näinud.

2. Harakas: Ega kuulnud.

3. Harakas: Pole vastu tulnud.

Karu: Nonoh?! Ise ju näгите ja kuulsite, et aevastasid. Või ma ei aevas-
tanudki, mis? Tahate ehk maha salata?!

Harakad (*üheskoos*): Kät-kät-kät, ei taha maha salata! Aevastasid küll!
Aevastasid-aevastasid. Kät-kät!

Karu: Mida te siis veel ootate? Lennake kähku laiali ja teatage kõigile!
(*Harakad on hämmeldunud.*)

1. Harakas: Ja see ongi kogu lugu?!

2. Harakas: Kas tõesti rohkem ei olegi midagi?!

3. Harakas: Aga meie juba rõõmustasime, sest sa ise ütlesid, et...on
suur uudis.

Karu: Ongi! Ma olen ise suur, seepärast on ka kõik mu uudised suured!

Uksetagune lugu

TÕNU SEERO

Kui Mati koolist tuli ja koduust avada tahtis, avastas ta, et võti on kadunud. See tasku, kus ta tavaliselt võtit kandis, oli lahti ja seal võtit polnud. Poiss otsis ka kõik ülejäänud taskud läbi, kallas kotist asjad välja, vaatas pinalisse ja raamatute vahele, kuid võtit polnud kusagil.

"Võti on mati all," tuli Matile üks lause meelde, "niisiis minu all." Ta vaatas parema, siis vasaku jala alla. Ei olnud seal muud kui vaid pori.

"Mida ma nüüd teen?" mõtles poiss. "Sõbrad on õhtuses vahetuses, ema töökoht on kaugel, telefonikaarti mul pole, isa töötab küll üsna lähedal, aga..."

Mati otsustas, et kolab niisama linnas – ehk tuleb keegi varsti koju.

Ta istus trammi ja sõitis lõpp-peatusse, sealt teise lõpp-peatusse. Täna ei tundunud aga trammisõit sugugi huvitav.

Mati otsustas, et läheb vaatab poodides ringi. "Ma pole ju üksinda poodides eriti palju käia saanud."

Poiss vaatas mänguasjade poes elektronmänge, uudistas kaubamajas televiisoreid ja jalgrattaid, kuid ta tuju ei läinud paremaks. Teistega koos oli poodides palju lõbusam käia.

Kui Mati oli mitu tundi linnas hulkunud, oli ta juba üsna väsinud. Ta läks uuesti koduukse taha ja proovis ust. See oli endiselt kinni. Nüüd ei pidanud ta enam vastu. Mati istus trepil ja pisarad tulid iseenesest, ehkki ta püüdis neid tagasi hoida. Nutmine ust lahti ei teinud. Mõne aja pärast tõusis Mati otsustavalt ja läks otsejones isa töö juurde.

"Mis juhtus?" küsis isa kohe, kui poissi nägi.

"Võtit ei ole."

Isa vaatas kella ja vangutas pead. "Kui kaua sa ukse taga olid?"

Taas tulid poisi silmadesse pisarad. Ta rääkis kõik ära.

Isa ei ütelnud enam midagi, võttis poisil käest kinni ja nad läksid kahekesi koju.

Mati võti jäigi kadunuks. Muidugi pole see päris kadunud, sest kusagil ilmas peab ta ju olema – ainult et Mati ja ta pere ei tea, kus täpselt.

Kuid Mati isa teab nüüd, et ta ei või liiga range olla.

Ja Mati teab, et siis, kui mure on, pole vaja karta isa juurde minna.

Illustreerinud HILLAR METS

Triikraud

ANDRES JAAKSOO
VIIS VÄIKEST LOOKEST

MARIANA ja HELIINA MARTINOVA

EE 2466 Tartu mk
Puhja sjsk Uula
Huvid: kleepsud,
loomakaardid, tantsimine,
laulmine.

MARKU KALAM 10a

EE 2900 Viljandi
Kauge t. 30-42
Huvid: kergejõustik, korv-
pall, ujumine, muusika.

LIIS KOGER 7a

EE 3600 Pärnu
Riia mnt. 91-8
Huvid: kaardid ja kleep-
sud.

LAURI ZILENSK 12a

EE 2532 Tõrva
Patküla pk. 24
Huvid: margid, ajalugu,
geograafia, fotograafia,
bioloogia, postkaardid,
reisimine.

ERLE OJA 10a

EE 2350 Jõgeva
Aamisepa 11-2
Huvid: ratsutamine,
loomade pildid, udupildid,
kleepsud.

KADI KUUSE 12a

EE 3213 Hiiumaa
Käina, R.Tobiase 16
Huvid: muusika kuu-
lamine, diskod, loomad.

MERLIN PONNA

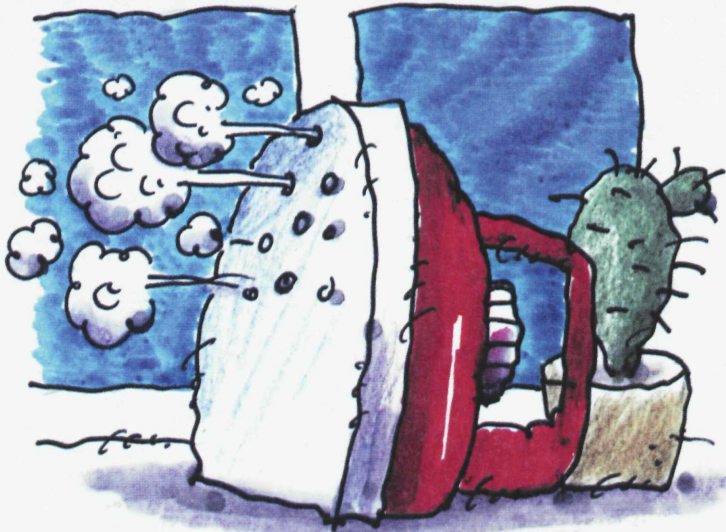
EE 2434 Tõrvandi
Uhti 80 - 5
Huvid: väikesed
loomad, raamatud.

TAIMI TÜRK 12a

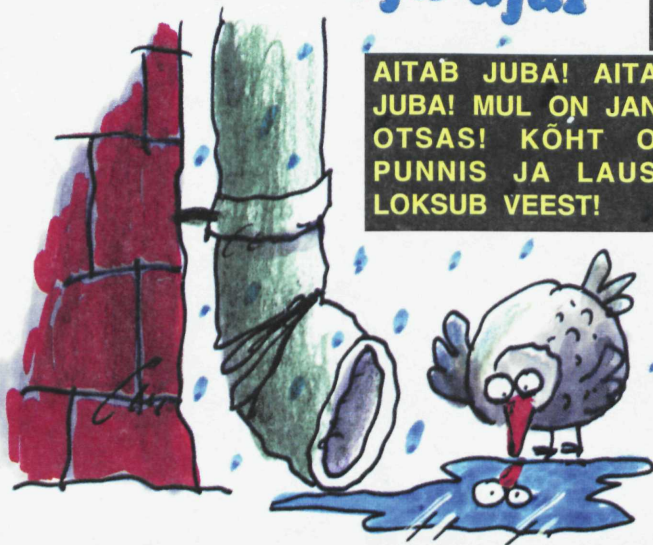
EE 2354 Adavere
Pk. 4
Huvid: ujumine, inglise
keel

TRIIKRAUD ISTUB AKNALAUAL JA VAATAB
VÄLJA:

"KÜLL SEE MAAILM ON KOLE JA KORTSUS!
MIKS INIMESED TEDA OMETI ILUSAKS SILEDAKS
EI TRIIGI?"

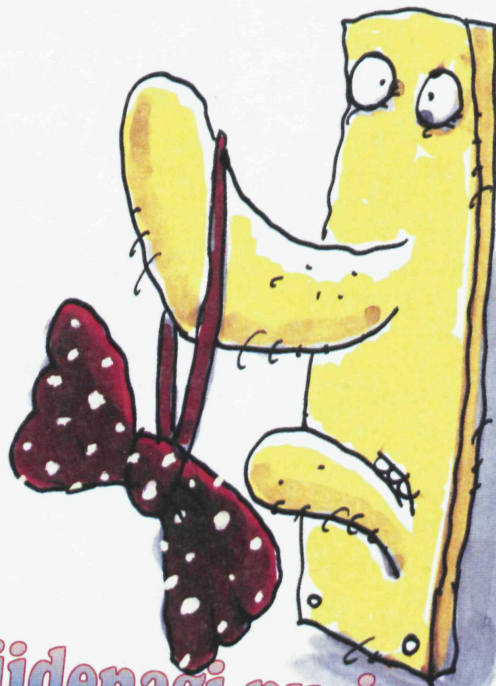
Vihmaveetoru hädakisa
vihmasaju ajal

AITAB JUBA! AITAB
JUBA! MUL ON JANU
OTSAS! KÕHT ON
PUNNIS JA LAUSA
LOKSUB VEEST!

Isa lemmikasi

ISA LEMMIKASI ON TELER. SELLE EES ON TAL
KÕIGE PAREM AJALEHTE LUGEDES TUKKUDA.

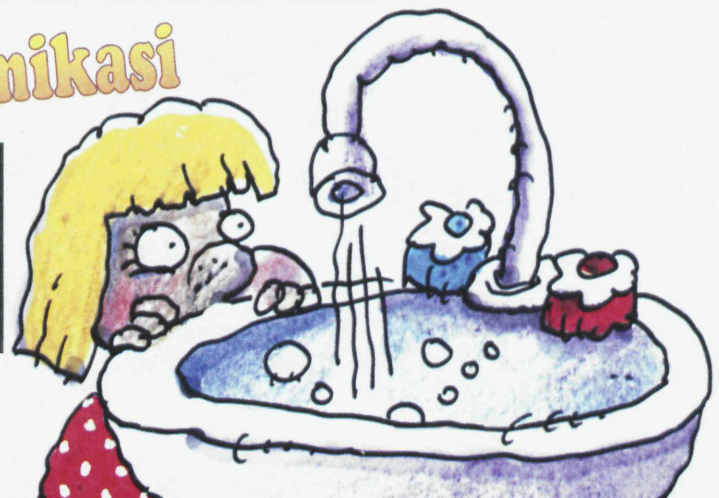

Riidenagi nurin

KÜLL MINA PEAN IKKA IGASUGUSEID HILPE KAND-
MA! JA KEEGI EI KÜSI, KAS MA NEID TAHAN. JA
KEEGI EI KÜSI, KAS NEED MULLE ÜLDSE SOBIVAD!

Ema lemmikasi

EMA LEMMIKASI
ON KÕOGIKRAAN.
OH, KUI MINA KA
SAAKSIN SEDAVIISI
VEEGA LODISTADA
NAGU TEMA!

VARAHOMMIKUNE KOHTUMINE

Ühel vara-vara hommikul kõndisin Läänemaal mööda kadakast lagedat. Niimoodi hulgun ma tihti, lootuses näha mõnda põnevat olevust. Mina teen nimelt loodusfilme ja loodussaateid. Televisioonist oled võib-olla juhtunud neid nägema. Sellepärast on mul alati kaasas igasugused kavalad riistapuud nii pildi jäädvustamiseks kui heli kinnipüüdmiseks. Niisugustel retkedel ripub mul alati kaelas ka binokkel. Üldse liigun ma oma retkedel ruttamata, väga vaikselt ja enamasti üksi. Riietuselt meenutan ma veidi pensionil olevat sõdurpoissi. Seda selleks, et võimalikult märkamatu olla. Kõnnin mõne meetri kaugusel sammaldunud kiviaiast. Niisuguseid vanu kiviaedu on Eestimaal palju. Küllap Sinagi oled neid näinud. Talvel on ainult mõni kivinukk lume alt nähtav. Lumi krudiseb mõnusalt saabaste all. Järsku pigem aiman kui näen kiviaia esisel lumel mingit liikumist. Silmapilkselt tardun liikumatuks. Ainult binokli tõstan vaatamiseks valmis päris silmade juurde. Möödub minut,

kaks, takka kolmas, neljas ja viieski... Ei midagi. Hakkan juba kannatust kaotama. Võib-olla polnudki mingit liikumist. Võib-olla mulle ainult tundus nii. Ja alles siis, kui olen loobunud ja valmis oma teekonda jätkama, näen midagi valget lumel liikumas. Ja sedagi ainult hetkeks. Tõstan vaikselt binokli silmade ette ja jään ootama.

Kusagil eemal häälitseb rasvatihane oma lihtsat kolmesilbilist laulu. Kas tead, kuidas rasvatihane laulab? Minu üks hea kaaslane ja suur loodusesõber rääkis mulle, et rasvatihased laulavad ikka kahte moodi. Ühed kordavad kogu aeg "sitsikleit"... "sitsikleit"..., ja teised omakorda: "bi-bi-si"... "bi-bi-si"... Kui kuulatama jääd, siis niisugune rütm sellel laulul ongi. Kunagi oli Eesti Raadios tore Fred Jüssi saateseria "Linnuhäälte aabits". Paljud Eestimaa poisid ja tüdrukud said nende saadete abil linnuhääled selgeks. Tean lapsi, kes lausa kõik saated maki peale lindistasid ja siis seda linti kasutasid teejuhina looduse

saladustesse. Kui Eesti Raadio peaks kunagi need saated eraldi helikassetina välja laskma, tasuks niisugune lint küll endale muretseda. Lõpuks ilmubki lumest lumivalge, peaaegu kolmnurkne peake kahe särava musta nõöpsilmaga. Kõik muu on tõepoolest sama valge kui ümbritsev lumi. Hetke piidleb loomake ümbrust ja kaob siis sama välkkiirelt lumme kui ilmuski. Nüüd on tarvis ainult kannatust. Kui ta midagi ohtlikku ei märganud, siis ilmub ta õige pea uuesti ja näitab end vast veidi rohkem. Ei lähe paari sekunditki mööda, kui looma pea ilmub taas. Seekord uudistab ta ümbrust juba märksa pikemalt. Pealiigutused vasakule ja paremale on silmale peaaegu tabamatult kiired. Ja veelgi ei söanda ta end rohkem näidata ning kaob jälle sama märkamatult kui ilmuski. Lasen binokli alla, tõstan ettevaatlikult fotoaparaadi ning jään ootama. Järsku viskub lumest välja lumivalge vilajas keha. Hüppab lume tuisates kivilt kivile. Midagi musta välgatab sellel muidu lumivalge looma karvkattel. Must sabaots! Ja läinud ta ongi! See looma ilmumine, hüpped ja kadumine käis nii välkkiirelt, et vaevalt suutsin seda märgata, rääkimata pildistamisest. Uuesti ilmub loomake lumest. Seekord aga meetri jagu kaugemal eelmisest kohast.

Viskuvad hüpped edasi, vasakule, tagasi, paremale, siis teeb vilajas keha õhus uhke salto. Ta näib lausa lustivat mängu. Alles sadanud pehmed kerged lumehelbed tuisklevad ta ümber. Ja siis on ta kadunud. Jälle ei jõudnud ma teda pildistada, kuigi olin selleks küll justkui valmis.

Hakkan juba pikast ootamisest kannatust kaotama, kui ta viimaks taas ilmub. Seekord käitub loomake aga hoopis teistmoodi. Pöörab pead vasakule, paremale ja tardub siis paigale. Vajutan päästikule. Teise korra veel. Loomake ei pööra tähelepanu pildistamise klõpsule, piidleb ikka samas suunas. Vaatan minagi silmanurgast sennapoole. Seemnekobara juures

maiustab mingi hiir. Ta on tõusnud taimevarre najale kahe jala peale püsti. Nii ulatab ta parajasti seemikuni.

Midagi valget viskub korruga läbi õhu hiire suunas. See sööst on nii kiire, et ei suuda märgata, kas oli see hiiglaslik hüpe või siis väga kiire jooks. Viimasel hetkel tajub hiir ohtu ja sööstab paigalt. Lumehelveste pilv paiskub õhku. Tasane viiksatus veel, ja ongi kõik. Jälle valitseb kiviaia jalami lumelagedal vaikus ja rahu.

Kavatsen hakata edasi astuma, kui järsku ilmub valge loom endisele kohale tagasi, hiir hambus. Nüüd alles taipan tema ootamatu ilmumise saladuse. Loomake liigub tegelikult

maa pinnal kümnekonna sentimeetri paksuse kerge lumekihi all ja pistab pea välja alles siis, kui miski talle huvi pakub. Nüüd ronib ta aia ühele suuremale kivile, asetab surnud hiire sellele ja teeb tema kohal ootamatu hüppe. Hüppele järgneb hüpe, sööstule sööst. Vasakule, paremale, kõrgele ülesse. Pikk vilajas keha uperpallitab õhus ja laskub siis jälle lumele. Õhku paisatud lumehelbed keerlevad ta ümber. Jälgin hinge kinni pidades toredat vaatamängu. See on suur vedamine, kui satud niisugust sündmust nägema. Tean, et seda pole pikalt. Mõnikümmend sekundit veel, siis haarab loomake oma jahisaagi ja kaob lumme kivide vahele.

Kuigi loomake on väike, kehapikkusega mõnikümmend sentimeetrit, peeti temale omal ajal jahti. Tema valgetest nahkadest õmmeldi eriline ülikallis rüü. See rüü oli kokku õmmeldud kümnete loomakeste nahkadest erilisel viisil – valged musta tutiga sabad rippusid vabalt rõiva pinnal. Seda peeti kuningate rüüks. Minagi olen niisugust jakki vaid vanadel piltidel näinud.

Seekord jäid nii pildid kui film tegemata. Ei raatsinud loomakest häirida. Olen niisugust õnnestunud jahi rõõmutantsu kord varemgi näinud. Suvel mitu aastat tagasi ma isegi filmisin seda. Siis nägi loom küll hoopis teistsugune välja. Rohkem valget tema karvkattes tookord polnud kui valge manisk kurgu all. Kõik muu oli ühtlaselt beežikaspruun, ainult sabaots oli sama must nagu talvelgi.

Mis Sa arvad, missuguse loomaga ma kohtusin? Loe selle kohtumise kirjeldus veel kord läbi. Kas tuleb tuttav ette? Kui jänni jääd, aruta sõpradega. Raamatukogust võid kindlasti leida mõne teatmeteose või imetajate määraja, kust abi leida.

Järgmises "Tähekese" numbris saad teada, kas arvasid õigesti. Lisaks saad tuttavaks mõne selle looma lähema sugulasega.

REIN MARAN

JALGRATTAGA LIIKLUSES

Urve Sellenberg

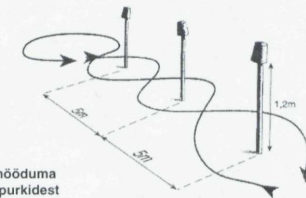
Hellat Rumvolt

Kui Sa oled vähemalt 10-aastane, siis võid jalgrattaga sõiduteel sõita. Ja seda juhul, kui Sul on kaasas jalgratturi tunnistus. Selle tunnistuse saad liikluseksami sooritamisel oma koolist. Eksamiks pead hoolikalt õppima liikluseeskirju ja oskama ohutult ning hästi sõita. Heaks abimeheks eksamiks valmistumisel on Urve Sellenbergi ja Hellat Rumvoldi raamat "Jalgrattaga liikluses". Järgnevalt mõned pildid, soovitud ja küsimused sellest raamatust.

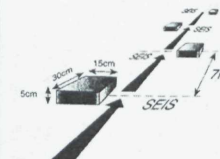
HARJUTA AEGLAST SÕITUI

Slaalom. Korja minnes purgid ära ühe käega ja aseta tulles tagasi teise käega!

Esi- ja tagaratas peavad mööduma maha pandud klotsidest, purkidest vms. erinevatest külgedest.

Peatumisharjutus. Püüa peatuda rataga nii, et saad jalaga astuda täpselt laujajupi peale!

Kiik. Raskuspunkt seatakse nii, et laua see pool, kust kiigete peale sõidad, on alati maas.

6. NIMETA RISTMIKU ÜLETAMISE ÕIGE JÄRJEKORD

- a. Buss, jalgratas, jalakäijad ( )
- b. Jalgratas, buss, jalakäijad ( )
- c. Jalakäijad, buss, jalgratas ( )
- d. Jalakäijad, jalgratas, buss ( )

Ära püüa bussist mööda sõita. Oska vaadata, millal buss liikuma hakkab.

Alati autojuht sind ei märka. Jälgi sina auto liikumist.

RIIGI MAANTEEMET
LIIKLUSOHUTUS

KES SAAVAD REISIMÄNGU

Uhkeid pilte jääkarudest, krokodilidest, kaelkirjakutest, kangurudest, pilvelõhkujatest, lumeonnidest ja veel paljust muust tõi post "Tähekesele" hulgaliselt.

AS "REKATO" poolt saavad mängu "Reis ümber maailma" Hannes Hendrikson Tartust, Maris Org Põlvast, Helina Lessing Karinust, Maarja Jagomägi Tallinnast, Kristiina Jalakas Abja-Paluoja, Keithy-Maarja Pliiats Pirmastest, Peeter Põllupüü Tallinnast, Kees Vanamölder Riisiperest, Iko Uueni Jõgisoolt.

AITAME KOGU KLASSIGA

Mulle meeldiks, et meie kodulinn ja kogu Eestimaa oleks puhas ja korras. Et õhtuti põleksid kõikidel tänavatel laternad, et ei oleks hirmus tulla lauluringist koju. Käisime jõulude ajal Rootsist. Seal olid kõik väikesed tänavad ja suured sõiduteed hästi valgustatud. Prügi ei vedelenud kuskil.

Eestimaal ja meie Abja-Paluoja linnas peaks olema rohkem prügikaste, siis inimesed ehk ei viska prügi maha. Meie koolimaja ümbrus on alati korras. Terve meie klass aitab kevadel ja sügisel koristada ja pühkida.

Kristel Kutser
III a klass

MEIL ON ÕNNELIK PERE

Minu kodu on Kamara. Meil on neli tuba ja köök. Ema ja isa käivad

TEEME LAHTI POSTIPAUNA

"Tähekesel" selles numbris kirjutavad oma kodust Eestimaa ühe lõunapoolsema kooli, üsna Lätimaa piiri lähedal asuva Abja Keskkooli lapsed.

tööl. Issi käib metsas ja ema lasteaias. Emme on kasvataja ja issi saab metsas puid. Mul on õed Karolina ja Kristina ja vend Raido. Mul on enda päris kass Bossu. Ta on olnud meil kaks aastat. Veel on mul kaks vanaema ja üks vanaisa. Üks onu on väga tore. Ta kiusab mind, kui ma vanaema juures käin.

Raigo Visnapu
IV b klass

MINU KODU

Mõnel lapsele võib olla mitu kodu. Minul on. Olen muidu Tallinnast, Lasnamäelt. Olen olnud suurema aja issiga, emmet näen harva. Seal issi

Karin Laine Ib klass
Vastselliina

juures kodus tahaksin ma väga olla. Seal on mul oma tuba, kus ma mängin ja joonistan. Minul on seal palju mänguasju ja ka sõpru. Aga mu teine kodu on Abjas, vanaema juures. Siin käin ma koolis. Siin kodus on minul ka hea olla. Mul on väike koerake, kelle eest ma hoolitsen. Vanaema on vahel kurjavõitu, kuid eks ma ole ise süüdi. Olen ju üks paras mürakaru. Issile ja vanaemale püüan ikka olla hea laps.

Ravo Tibar
II a klass

ARMAS JA HEA

Mu kodus on kiisu ja koer, kes alati põue mul poeb. Mu kodus on kanad ja kukk ning natuke katkine nukk.

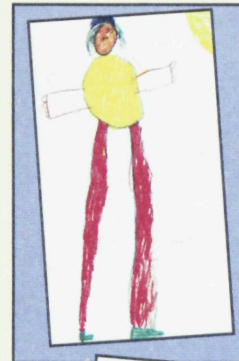
Mu kodu on armas ja hea, kolm venda, õde veel seal. Üks ema ja isa on ka ja rohkem ei tahagi ma.

Teele Varrak
IV b klass

VÄIKE MAJA JÄRVE ÄÄRES

Väike maja järve ääres see on minu koduke. Teist nii armast Abjas pole, kui on minu majake.

Seal elan ema, isaga ja seltsiks vanem sõts. Valvuriks Kimm suure kisaga, kes muidu armas kuts.

Marek Mõttus
IV b klass

"Tädike"
Saara Mildeberg
5 aastane

"Minu pere"
Saara Mildeberg
5 aastane

MINU KODU

Mulle kodu meeldib väga, sest mind keegi seal ei sega. Kodus teen ma mida tahan, aga teha ei tohi paha.

Kodus aitan isa, ema, mulle väga kallid nemad. Kodus on veel palju head, kindlalt tunnen ennast seal.

Tuuli Vaarak
IV b klass

Uuökull

Tark lind uuökull Uhuu on jälle laialt ringi lennanud ja kõrva taha pannud üllatavaid uudiseid.

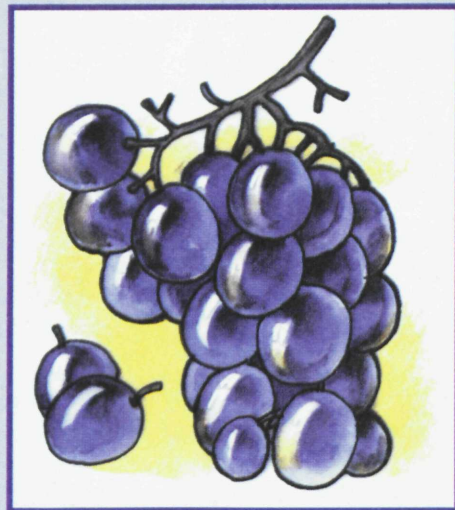
KÕIGE PAKSEM NAHK

Paksunahaline nagu elevant – öeldakse sageli mõne inimese kohta. Sellega mõeldakse siis, et too isik on üliarahulik, tuim, ükskõikne selle kohta, mis temast arvatakse. Tegelikult pole elevant üldse kõige paksema nahaga olevus. Ei tema ega ka ninasarvik suuda selles osas võistelda niiluse jõhobuga. Niiluse jõhobu naha paksuseks võib olla kuni kaks ja pool sentimeetrit.

VIINAMARI NAGU PING-PONGI PALL

Ühes Hiina sordiaretuskeskuses on aretatud viinamarjasort, mille marju võib pidada maailma suurimateks. Üks kobara marjadest kaalub keskmiselt 32 grammi. Mõõdetelt on see pisut suurem

lauatennise pallist. Uus sort kannab nime Tonin-1055, on tumeda värvusega, väga maitsev ning eriti suure suhkruisaldusega.

PEA ALASPIDI

Kes riputavad end puhkama, pea alaspidi? Seda teevad nahkhiired, Eestimaal üsna tavalised, kuid siiski salapärased olendid. Kes oskaks aga arvata, et maailmas on ka üks pea alaspidi magav linnuliik. Selleks on Malai saarestiku suurimal saarel Kalimantanil elav lühikese sabaga papagoi burungkalong. Burungkalong on helepunase rinna ja sabaga väiksevõitu lind, kellel otsa ees pisikesed sinised tähekesed. Nime on ta saanud oma ebatavalisest viisist rippuda oksal, pea alaspidi. Burungkalong tähendab kohalikus keeles: nahkhiirlind.

KASSIDE SAAR

India ookeanis asub korallsaar,

mille elanikeks on ainult kassid. Neid elab seal üle tuhande. India ajaloolased selgitasid välja, et õige-õige ammu purunes saart piiravatel korallriffidel kaubalaev. Meeskonnal ja laevas olnud kassidel õnnestus saarekesele pääseda. Laevateedest eemale jääval saarekesel ei pidanud mehed kaua vastu, kassid aga olid sitkema. Nad koguni paljunesid. Tuhatkond kassi on ka tänapäeval täie tervise juures. Toiduks on neil vähilised, merisillid ja kalad, keda nad on õppinud meisterlikult püüdma.

KOMANDANDITUND KIUUDELE

Komandanditund – see mõiste pärineb sõjaaegadest ning tähendab ajavahemikku, mille jooksul mingis piirkonnas keelati inimeste liikumine. Nüüd peavad selle mõistega tutvust tegema ka Austraalia kassid. Melbourne'i lähedal asuvas krahvkonas kehtestati kõigile kassidele koman-

danditund kella kaheksast õhtul kuni kella kuueni hommikul. Selles piirkonnas on suur looduskaitse alla kuuluv metsaala. Kassid armastasid seal lindudele ja väkeloomadele jahti pidada. Et kassid käivad jahil enamasti öösiti, kohustatigi inimesi neid pimedal ajal luku taga hoidma.

KAHEHARULINE KEELEKE

Loodus ei ole midagi otstarbetult kujundanud. Oma otstarve on ka madude kaheharulisel keelekesel. Niisugune organ aitab maal lõhnades orienteeruda. Nii nagu meie oma kahe kõrva abil teeme kindlaks, missugusest suunast hääli tuleb, nii tabab madu kaheharulise keelekesega lõhnaallika asukoha. Saaki otsiv madu sirutab sageli keelekesse suust välja ja surub selle harud teineteisest nii kaugele kui võimalik. Ta võtab niiviisi lõhnaproovi kahes punktis.

MUNAHOIDJAD

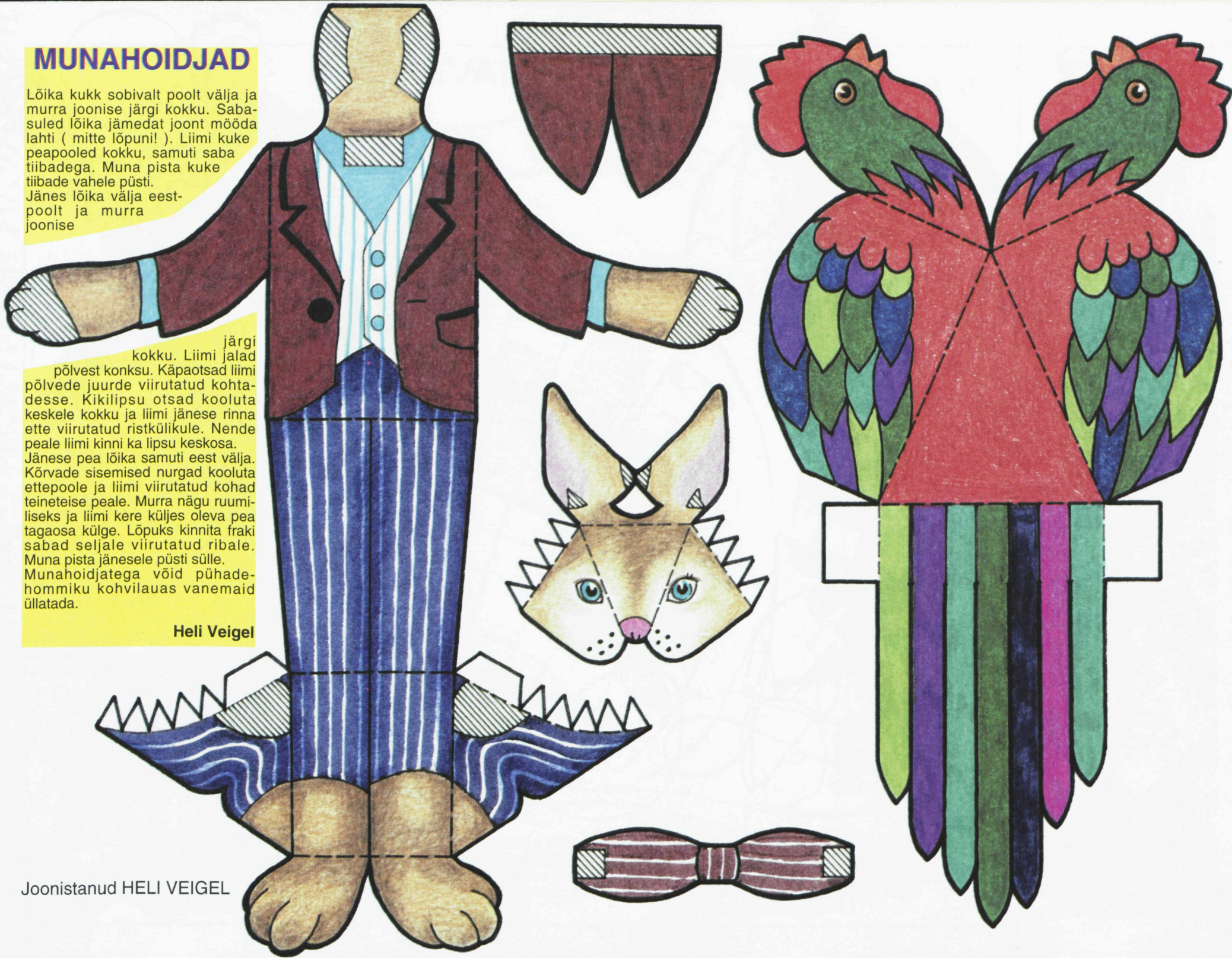
Lõika kukk sobivalt poolt välja ja murra joonise järgi kokku. Sabasuled lõika jämedat joont mööda lahti (mitte lõpuni!). Liimi kuke peapooled kokku, samuti saba tiibadega. Muna pista kuke tiibade vahele püsti.

Jänes lõika välja eest-poolt ja murra joonise järgi kokku. Liimi jalad põlvest konksu. Käpaotsad liimi põlvede juurde viirutatud kohtadesse. Kikilipsu otsad kooluta keskele kokku ja liimi jänese rinna ette viirutatud ristkülikule. Nende peale liimi kinni ka lipsu keskosa. Jänese pea lõika samuti eest välja. Kõrvade sisemised nurgad kooluta ettepoole ja liimi viirutatud kohad teineteise peale. Murra nägu ruumiliseks ja liimi kere küljes oleva pea tagaosas külge. Lõpuks kinnita fraki sabad seljale viirutatud ribale. Muna pista jänesele püsti sülle.

Munahoidjatega võid pühadehommiku kohvilauas vanemaid üllatada.

Heli Veigel

Joonistanud HELI VEIGEL

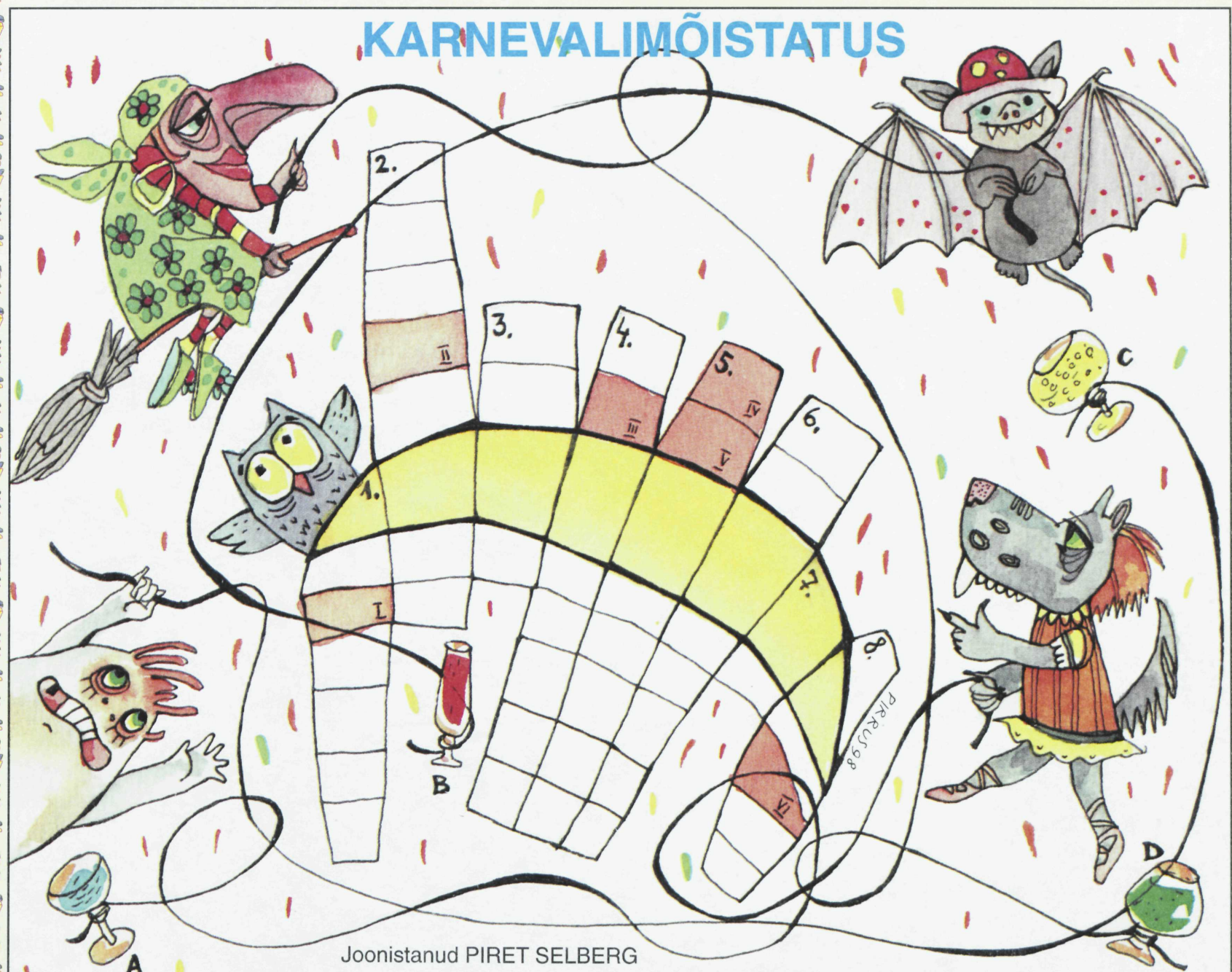

MUNA

MUNA

LIM

KARNEVALIMÕISTATUS

Joonistanud PIRET SELBERG

Aprillikuu viimasel ööl peetakse pidu - mis pidu see on, saad teada kollastelt ruutudelt (Kuu pealt). Mis selle peoga algab, saad teada oranžidelt ruutudelt (I - IV).

- 1. Verejanuline tiibadega tegelane
- 2. Võlurite lemmikjook
- 3. Elab pimedas ja on hirmus
- 4. Päeval inimene, öösel susi
- 5. Paha vaim

- 6. Luua seljas ratsutaja
  - 7. Valgustkartjate lemmikaeg
  - 8. Tarkuselind, nõidujate söber
- Aita karnevalikülalistel leida nende lemmikjook !

PERIOODIKA AS
Lasteajakiri
TÄHEKE
Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse address:
Pärnu mnt. 67a
EE0001 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel. 681 497
Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel. 681 495
Kunstiline toimetaja
PRIIT REA
tel. 681 495

Printall
Tatari 64
EE0001 Tallinn

ESIKAANE
JONISTAS
PRIIT
REA

Kotkapesad

Need pildid on kotkastest ja looduskaitseühistu "Kotkas" meestest.

Mida on võimalik kotkaste, nii meil kui mujal haruldaste lindude heaks teha? Vastus on lihtne – mitte segada kotkaid. Valdav enamus kotkaid ei ole nõus elama inimese lähikonnas.

Samuti ei saa nad ehitada oma suurt pesa noore puu otsa. Kotkapesa võib olla kuni 3 meetrit paks, 1,5 meetrit lai ja kaaluda seejuures peaaegu tonni. Noore puu otsast kukub kotkapesa tihti juba esimese tormiga. Kui pesas olid pojad, on need enamasti määratud hukkuma. Metsade raiumise käigus puistud paratamatult noorenevad. Vanu okslikke puid, mis suudaksid kotkapesa kanda, jääb metsades järjest vähemaks.

Siin tuleme appi meie, looduskaitseühistu "Kotkas" liikmed.

Mõnikord juhtub nii, et aastaid või isegi aastakümneid kotkapesa kandnud puu elu saab otsa ja lähikonnas pole kotkale teist sobilikku pesapuud. Ehitame siis kotkastele ise uue eluaseme. Meil on see suhteliselt lihtsam kui kotkastel, sest neil pole ju naelu ega traati. Sel moel on saanud kindlama kodu kokku 40 kotka või musttoonekure paari.

Eestis elavad kotkad on (suuruse järjekorras) – merikotkas, kalju- ehk laanekotkas, madukotkas, suur-konnakotkas, väike-konnakotkas ja kalakotkas – kokku 6 liiki.

URMAS SELLIS

OLEV MERIVEE fotod

